

УДК 327(55:[470+510])(045)

Крістіна Мартинюк

ДИНАМІКА СПІВРОБІТНИЦТВА ІРАНУ З РОСІЄЮ ТА КИТАЄМ В УМОВАХ ТРАНСФОРМАЦІЇ СИСТЕМИ МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ПІСЛЯ 2022 РОКУ

Стаття присвячена зовнішньополітичній стратегії Ірану в контексті глобальних змін в міжнародних відносинах після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року. Аналіз зосереджується на співпраці Ірану з Китаєм та Росією. Дана стаття досліджує також появу нової геополітичної реальності, яка характеризується формуванням авторитарного блоку на чолі з ІРІ та РФ, який кидає виклик чинному міжнародному порядку. З огляду на дестабілізуючу регіональну політику Тегерана, а також іранську підтримку Росії у війні проти України та його ядерних амбіцій, стаття розкриває сутність складної динаміки зовнішньої політики Ірану в рамках ширшого глобального протистояння між авторитарними режимами та демократичним світом.

Ключові слова: *Іран, зовнішня політика, Росія, Китай, вісь зла, співпраця, авторитарні режими, глобальний антагонізм.*

Постановка проблеми. Іран зі своєю експансіоністською зовнішньою політикою представляє собою вкрай суперечливого актора міжнародних відносин, чия роль часто зводилася до дестабілізуючого фактора як в межах близькосхідного регіону, так і в глобальному вимірі. У своєму прагненні домінувати в регіоні та протистояти західному впливу Тегеран протягом останніх кількох років постійно тяжів до співпраці із Пекіном та Москвою.

Сьогодні міжнародний порядок переживає значні трансформації, котрі стали особливо виразними після повномасштабного вторгнення Росії в Україну 24 лютого 2022 року. Російсько-українська війна запустила процес формування геополітичної реальності, де кристалізувалася нова вісь зла, представлена блоком авторитарних держав, очолюваних Іраном та Росією. Наразі глобальний антагонізм між ліберальними та авторитарними ревізійними режимами, став ключовим моментом у міжнародних відносинах. Нехтуючи всіма нормами міжнародного права, такі держави ставлять під загрозу стабільність та мир у всьому світі.

З огляду на агресивну зовнішню політику Ірану його співпраця зі схожими авторитарними державами, зокрема, Росією та Китаєм, є однією із ключових частин цього глобального протистояння. Зважаючи на той факт, що Іран відіграє важливу роль для продовження функціонування російської воєнної машини, аналіз спрямованості зовнішньополітичної діяльності Ірану в контексті трансформації міжнародних відносин набуває важливого як наукового, так і практичного значення.

Таким чином, **метою статті** є дослідження зовнішньої політики Ірану після 2022 року з акцентом на його співробітництві з Китаєм і Росією та визначення ролі ІРІ у процесі дестабілізації глобального порядку.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Для глибшого дослідження даної проблематики було проаналізовано статті науковців, які були опубліковані після 2022 року, щоб краще відобразити еволюцію іранської зовнішньої політики після російського повномасштабного вторгнення в Україну. Були залучені роботи таких вчених як Г. Ром [17] М. Ейвазі [6], К. Робінсон [16]. Детально зовнішньополітична стратегія Ірану представлена у праці ізраїльського вченого та військового Е. Заміра [18]. Проблематика сучасної динаміки ірансько-російських відносин розк-

рита в роботі української науковиці А. Захарченко [19]. Питання підтримки ІРІ атаки ХАМАСу на Ізраїль 7 жовтня 2023 року розглядали, зокрема, Д. Меддокс [14] та Х. Есфандіарі [5]. Висвітлення позиції іранської сторони щодо російсько-української війни базується на виступах аятоли Алі Хаменеї, опублікованих на офіційному сайті іранського лідера [13].

Виклад основного матеріалу. Ісламська Республіка Іран – держава, що оформилася після Ісламської революції 1979 року та приходу до влади теократичного режиму, сьогодні ототожнюється із проблемою розповсюдження ядерної зброї, фінансування тероризму та підтримки подібних собі авторитарних режимів. В геополітичному просторі Іран постає як впливовий актор Близького Сходу, що створює серйозну загрозу для безпеки і стабільності не лише регіонального, а й світового порядку.

Іран, вбачаючи в собі лідера ісламського світу та регіонального гегемона, проводить наступальну стратегію проти своїх сусідів, серед яких зокрема союзник США – Ізраїль та Саудівська Аравія, котра є чи не головним його суперником на Близькому Сході протягом останніх десятиліть. Ісламська Республіка залишається відданою «експорту революції», за допомогою якої вона прагне поширити шійїзм і надати мусульманам-шіїтам ідеологічні, військові та економічні інструменти для перемоги над «імперіалістами». Через КВІР та співпрацю із різноманітними парамілітарними організаціями й ісламістськими угрупованнями, зокрема, ліванською «Хезболлою», єменськими хуситами, палестинським ХАМАСом та Ісламським джихадом, іранський режим створив розгалужену військову мережу, що дозволяє йому завдавати серйозної шкоди своїм ворогам і змінювати стратегічний баланс у регіоні [18].

Підтримка Іраном Росії у війні проти України служить наглядною ілюстрацією геостратегічних поглядів іранського уряду. Співпраця між двома країнами досягла

найвищого рівня, про що свідчить використання Росією в Україні іранських безпілотників та інших видів конвенційної зброї. Хоча в початковій офіційній заяві Іран зайняв нейтральну позицію щодо війни, пізніше верховний лідер Алі Хаменеї повторив риторику Путіна та звинуватив Захід у російському вторгненні [13]. Уряд Ірану пропагує ідею того, що обидві країни знаходяться в екзистенційній боротьбі проти розширення НАТО та впливу Заходу [1].

ІРІ стала ключовим військовим союзником Кремля у війні проти України. З вересня 2022 року РФ активно почала застосовувати БПЛА іранського виробництва. Вже в листопаді 2023 року Іран надіслав артилерійські та танкові снаряди до Росії. У свою чергу, остання запропонувала Ірану безпрецедентну оборонну співпрацю, яка охоплює ракети, засоби протиповітряної оборони та навіть спільне будівництво фабрики безпілотників в Росії. Військова співпраця Москви та Тегерану лише набирає обертів, що можна розглядати як повномасштабне оборонне партнерство, яке шкодить не тільки Україні, а й близькосхідним сусідам Ірану [11].

Москва та Тегеран поглиблюють також комерційну співпрацю, особливо в таких галузях, як енергетика і банківська сфера. У липні 2022 року обидві країни підписали угоди, пов'язані з енергетикою, на суму 40 мільярдів доларів [17]. Хоча двостороння торгівля між ІРІ та РФ збільшилася приблизно на 20 відсотків, найбільше зростання відбулося за рахунок російського експорту до Ірану, а реальний прибуток ІРІ від двосторонньої торгівлі є порівняно незначним. Крім того, між Росією та Іраном продовжує існувати конкуренція у сфері продажу нафти та природного газу через їхню значну залежність від експортних доходів у цій сфері. Обидві країни обмежені у виборі ринків збуту в наслідок своєї агресивної зовнішньої політики [15].

Таке активне російсько-іранське зближення завдячує трьом основним факторам. По-перше, це стратегічні розрахун-

ки. Зараз як Росія, так і Іран опинилися в політичній ізоляції від США та Європи, що спонукає їх створювати новий міжнародний порядок, де вплив Вашингтона не був би таким відчутним. Крім того, поштовх до тісніших зв'язків між Москвою та Тегераном випливає з посилення авторитаризму у їхній внутрішній політиці та загрози соціальних заворушень. Співпраця Тегерану із Москвою (в цілому, як і з Пекіном) сприяє також втіленню зовнішньополітичної стратегії ІРІ «Погляд на Схід», що фактично є реакцією на багаторічну ізоляцію іранського режиму [19].

Якщо нинішні відносини між ІРІ та РФ знаходяться на взаємозалежному рівні в силу санкційної політики проти цих країн, то стверджувати про те, що схожа ситуація спостерігається із ірансько-китайськими відносинами, досить важко. Пекін, прагнучи збалансувати свої інтереси з бажанням зберегти доступ до західних ринків і технологій, діє більш прагматично. Через два роки після підписання стратегічного плану між Іраном і Китаєм наразі відсутні суттєві докази щодо успішності його реалізації. Хоча Китай є основним покупцем іранської нафти з 2019 року, частина цих закупівель відбувалася через обмін на товари, які експортувалися до Ірану. Крім того, обсяг китайських інвестицій в Іран протягом 2022 року впав до 185 мільйонів доларів США, що суттєво менше обіцяних 400 мільярдів. [6, с. 6]. Наразі обсяги китайської торгівлі з Іраном значно відстають від рівня, який спостерігається серед його арабських сусідів. Це є свідченням, що глибина відносин Ірану з Китаєм залежить насамперед від стратегічної вигоди та безпеки такої співпраці для самого Пекіна.

Для забезпечення власних потреб в енергоресурсах КНР також активно розширює свої відносини з ключовими акторами Близького Сходу. Китай є основним імпортером іранської нафти, а Саудівська Аравія є його найбільшим постачальником. Уряд у Пекіні розуміє важливість ІРІ

та КСА для формування безпекового простору в регіоні, тому прагне зміцнювати відносини з обома країнами. Утримуючи нейтралітет у протистоянні між Тегераном та Ер-Ріядом, Китай обрав собі роль міжнародного посередника. В березні 2023 року за активної участі Пекіна відбулися переговори між представниками Ірану та Саудівської Аравії, які закінчилися підписанням угоди про відновлення дипломатичних зв'язків між країнами [12]. У такий спосіб КНР не тільки зберіг відносини із обома державами, а й значно посилив свій вплив в багатому на енергоресурси регіоні.

Китай, як правило, займає консервативну позицію щодо чутливих питань регіону Перської затоки, але в цілому погляди КНР збігаються з позиціями країн регіону щодо ядерної програми Ірану, його регіональної політики, програм ракет і безпілотників. Зростання інтересів Китаю до членів Ради співробітництва арабських держав Перської затоки (РСАДПЗ) призводить до того, що підхід Китаю до питань Перської затоки, включаючи суперечки щодо території, безпеки та військових питань, часто змінюється на шкоду Ірану [9]. Дипломатичні маневри Китаю на Близькому Сході підкреслюють насамперед його прагнення урівноважити економічні інтереси у відносинах із ключовими акторами регіону.

Попри таку динаміку, інтеграція Ірану в китайські структури, зокрема такі, як ШОС вкотре свідчить про поглиблене співробітництво між Пекіном та Тегераном. 4 липня 2023 року Іран офіційно став повноправним учасником ШОС, що насамперед виступає важливим дипломатичним кроком. Окрім підняття власного іміджу, Тегеран в такий спосіб посиляє повідомлення Вашингтону, що він може вийти з ізоляції без перегляду СВПД. А з огляду на те, що ШОС розглядається як противага впливу Заходу, включення країни з яскравою антиамериканською позицією викликає дискусії стосовно змін у глобальній розстановці силових полюсів. За словами голови Об'єднаного комітету начальників

штабів США Марка Міллі, «спільна робота цих трьох країн (ІРІ, КНР та РФ) буде проблематичною протягом багатьох років» [7].

Відносно нещодавніх подій, а саме військовий напад на Ізраїль в жовтні 2023 року палестинської терористичної організації ХАМАС, що контролює Сектор Гази, продемонстрували наскільки далеко можуть зайти актори міжнародних відносин у порушенні міжнародного права для досягнення своїх цілей. Підтримка Тегераном військового нападу ХАМАСу окреслює його цілковиту позицію в глобальній конфронтації. І хоча ні американська, ні ізраїльська розвідки не знайшли суттєвих доказів щодо участі Ірану у безпосередній підготовці атаки на Ізраїль, беззаперечним залишається факт широкого військового й фінансового співробітництва ХАМАСу та ІРІ [5]. Атака ХАМАС – це саме та демонстративно руйнівна операція, яку Іран хотів бачити протягом багатьох років в рамках своєї ірраціональної ненависті до існування єврейської держави.

Варто однак зазначити, що хоча ХАМАС вважається проксі Ірану, як сунітська мусульманська група, він відрізняється від шіїтських ополчень, які підтримує Іран. Однак для ІРІ він є зручним союзником зі спільним ворогом в особі Ізраїлю. Іран і ХАМАС мають взаємовигідні відносини. Для Ірану ХАМАС виконує роль дестабілізатора палестино-ізраїльських відносин, що в свою чергу погіршує імідж Ізраїлю на міжнародній арені. Для ХАМАСу Іран забезпечує постійний потік зброї, фінансування та військову підготовку [14].

Наростання напруги в регіоні має значний негативний вплив на довготривалі спроби Вашингтона нормалізувати відносини між Ізраїлем та арабськими державами. Це грає на руку не тільки Ірану, для котрого налагодження відносин між Саудівською Аравією та Ізраїлем є неприпустимим, а й Росії, яка, користуючись нагодою, прагнула переключити погляд світо-

вого співтовариства на близькосхідний регіон та відволікти лідерів західних держав від російсько-української війни [4]. Гостру критику зі сторони міжнародної спільноти РФ отримала після візиту високопосадовців ХАМАСу до Москви 26 жовтня 2023 року [8]. Ця подія вкотре підтвердила не лише погляди Кремля на цей конфлікт, але й його абсолютне нехтування нормами міжнародного права.

Ядерна програма Ірану є ще одним не менш важливим дестабілізуючим фактором глобальної безпеки. Президент США Джо Байден намагався поновити переговори з Іраном щодо ядерної угоди після виходу із СВПД його попередника Трампа. Незважаючи на заяви щодо забезпечення Іраном прозорості своєї ядерної програми, на середину 2023 року Тегеран майже повністю обмежив можливості МАГАТЕ інспектувати свої об'єкти та оприлюднив рішення збільшити збагачення урану до критичних 60 відсотків. Франція, Німеччина, Велика Британія та США засудили дії Ірану у спільній заяві та відзначили, що таке рішення Тегерану свідчить про відсутність бажання дескалації та є безрозсудним у напруженому регіональному контексті [3].

Натомість позиція Китаю щодо іранської ядерної програми, суттєво не змінилася. Як у 2015 році КНР займала провідну роль у процесі укладення багатосторонньої ядерної угоди з Іраном, так і сьогодні Пекін продовжує обстоювати ідею відновлення СВПД та зняття санкційного тиску з ІРІ. Під час взаємних візитів президента Ібрагіма Раїсі в Пекін та очільника Китаю Сі Цзіньпіна в Тегеран в лютому 2023 року, Сі заявив про готовність Китаю брати конструктивну участь у міжнародних зусиллях щодо відновлення ядерних переговорів. Лідер КНР водночас висловив підтримку Китаєм Ірану, наголосивши на солідарності та співпраці в умовах західних санкцій [2].

Головним чинником, який впливає на активну політику Китаю щодо ядерної

угоди з Іраном, є економічні переваги, які може отримати Китай від підвищення співробітництва у рамках торговельних та енергетичних проєктів з Іраном. У разі невідновлення СВПД економічні та енергетичні інтереси Китаю можуть постраждати через загострення конфлікту між Іраном та його арабськими суперниками в Перській затоці. Іран також робить ставку на те, що Пекін підтримає його боротьбу проти «гегемонії США», але водночас недооцінює постійний дипломатичний та економічний інтерес Китаю в тому, щоб регіон не занурився у дорогу війну. На відміну від очікувань Тегерана, Китай не прагне створення ексклюзивних стратегічних союзів на Близькому Сході, а радше має намір протистояти будь-яким дестабілізуючим факторам для забезпечення стабільних енергетичних потоків [10].

Однак, попри зусилля КНР, іранська підтримка Росії через поставки їй ракет та безпілотників, а також причетність до терористичної атаки ХАМАСу на Ізраїль значно ускладнила переговорний процес. Очевидна участь Ірану в обох конфліктах навіть призвела до додаткових санкцій. Більше того, Вашингтон і Тегеран все ще розходяться в кількох питаннях, включаючи вимогу іранської сторони щодо припинення визнання КВІР терористичною організацією, що за даних обставин унеможливує повернення до початкової угоди [16]. Зростаючі ядерні амбіції Ірану вкупі із його ревізіоністською зовнішньою політикою викликають серйозне занепокоєння, особливо для Ізраїлю, і підкреслюють необхідність нового підходу до вирішення цього питання.

Висновки. Роль Ірану в геополітичному ландшафті є багатогранною та суперечливою. На міжнародній арені ІРІ постає як зухвала, надзвичайно незалежна та релігійно активна держава, що прагне утвердити свій статус будь-якими методами, не гребуючи при цьому систематичним порушенням міжнародно-правових норм.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року суттєво вплинуло на міжнародні відносини. Це зокрема призвело до збільшення співпраці Тегерана з Москвою та Пекіном, особливо в галузях торгівлі та військового співробітництва. Поява нової політичної конфігурації у свою чергу створює значні виклики глобальній безпеці та стабільності.

Іран з його агресивною зовнішньополітичною позицією та прагненнями до регіональної гегемонії став одним із ключових гравців у цьому протистоянні. Завдяки підтримці войовничих груп та своїх проксі, таких як «Хезболла», хусити та ХАМАС, Іран прагне розширити свій вплив і кинути виклик інтересам Заходу на Близькому Сході.

Схожість політичних режимів, глибокі економічні зв'язки внаслідок санкційного тиску, а також невдалі спроби відновити контакти із Заходом, пояснюють зближення ІРІ та РФ і підтримку Тегераном Росії у війні проти України. Водночас відносини Ірану з Китаєм виглядають більш прагматичними та спрямованими на трансакційну взаємодію, що відображає загальну зовнішньополітичну стратегію "нейтралітету" Пекіна та захисту своїх інтересів, особливо у питаннях торгівлі із західним світом.

Сучасна динаміка зовнішньої політики Ірану в контексті міжнародних відносин стає частиною складної взаємодії геополітичних інтересів та глобальної конфронтації між авторитарними державами та демократичним світом. Протистояння цим викликам вимагає тонкої дипломатії, багаторонньої співпраці та відданості дотриманню міжнародних норм і принципів. Однак ці виклики потребують насамперед рішучих дій з боку міжнародної спільноти, і без політичної волі світових лідерів подальшому розширенню регіональних конфліктів та глобальній дестабілізації буде надзвичайно важко.

Список літератури:

1. Пророченко, Н. Позиції Ісламської Республіки Іран в контексті війни Росії проти України. *Інститут всесвітньої історії НАН України*. 2022. URL: <https://ivinas.gov.ua/viina-rf-proty-ukrainy/pozytsii-islamskoi-respubliki-iran-v-konteksti-viiny-rosii-proty-ukrainy.html> (дата звернення: 31.03.2024)
2. China's Xi conveys support for Iran during Raisi's visit. *Aljazeera*. 14.02.2023. URL: <https://www.aljazeera.com/news/2023/2/14/chinas-xi-conveys-support-for-iran-during-raisis-visit> (дата звернення: 03.04.2024)
3. Davenport, K. IAEA Head Calls for Diplomacy with Iran as Nuclear Activities Advance. *Arms Control Association*. 25.01.2024. URL: <https://www.armscontrol.org/blog/2024-01/p4-1-iran-nuclear-deal-alert> (дата звернення: 31.03.2024)
4. Ebel, F. Russia cites 'concern' but does not condemn Hamas attack on Israel. *The Washington Post*. 09.10.2023. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2023/10/09/russia-hamas-israel-iran-ukraine/> (дата звернення: 31.03.2024)
5. Esfandiari, H. Hamas and Israel: Iran's role. *Wilson Center*. 10.10.2023. URL: <https://www.wilsoncenter.org/article/hamas-and-israel-irans-role> (дата звернення: 31.03.2024)
6. Eyvazi, M. Iran: The look East policy amid isolation and decay. *Instituto Español de Estudios Estratégicos*. 21.03.2023. URL: https://www.ieee.es/en/Galerias/fichero/docs_opinion/2023/DIEEEO30_2023_MOH_VAH_Iran_ENG.pdf (дата звернення: 31.03.2024)
7. Fulton, J. Iran joining the SCO isn't surprising. But Beijing's promotion of illiberal norms in Eurasia should get

- more attention. *The Atlantic Council*. 13.07.2023. URL: <https://www.atlanticcouncil.org/blogs/iransource/iran-sco-china-bri-illiberal-norms/> (дата звернення: 31.03.2024)
8. Hamas delegation visits Moscow, discusses release of hostages in Gaza – agencies. *Reuters*. 26.10.2023. URL: <https://www.reuters.com/world/hamas-delegation-is-visiting-moscow-russian-foreign-ministry-2023-10-26/> (дата звернення: 31.03.2024)
9. Heiran-Nia, J. Should Iran second-guess its ‘look to the East’? *The National Interest*. 26.11.2022. URL: <https://nationalinterest.org/feature/should-iran-second-guess-its-%E2%80%98look-east%E2%80%99-206053> (дата звернення: 03.04.2024)
10. Golmohammadi, V. Iran-China relations: expectations from Raisi’s high-profile tour to China. *Observer Research Foundation*. 17.02.2023. URL: <https://www.orfonline.org/expert-speak/iran-china-relations> (дата звернення: 03.04.2024)
11. Iran’s deepening strategic alliance with Russia. *United States institute of peace*. 25.04.2023. URL: <https://iranprimer.usip.org/blog/2023/feb/24/iran%E2%80%99s-deepening-strategic-alliance-russia> (дата звернення: 31.03.2024)
12. Jash, A. Saudi-Iran deal: a test case of China’s role as an international mediator. *Georgetown Journal of International Affairs*. 23.06.2023. URL: <https://gjia.georgetown.edu/2023/06/23/saudi-iran-deal-a-test-case-of-chinas-role-as-an-international-mediator/> (дата звернення: 03.04.2024)
13. Khamenei, A. Iran supports ending the war in Ukraine; US root of Ukraine crisis. 01.03.2022. URL: <https://english.khamenei.ir/news/8879/Iran-supports-ending-the-war-in-Ukraine-US-root-of-Ukraine-crisis> (дата звернення: 31.03.2024)
14. Maddocks, J. Israel – Hamas 2023 symposium – Iran’s responsibility for the attacks on Israel. *The Lieber Institute for Law & Warfare at West Point*. 20.10.2023. URL: <https://lieber.westpoint.edu/irans-responsibility-attack-israel/> (дата звернення: 31.03.2024)
15. Mahmoudian, A. Economic incompatibility limits Russia-Iran ties. *The Stimson Center*. 13.07.2023. URL: <https://www.stimson.org/2023/economic-incompatibility-limits-russia-iran-ties/> (дата звернення: 31.03.2024)
16. Robinson, K. What Is the Iran Nuclear Deal? *Council on foreign relations*. 2023. URL: <https://www.cfr.org/background/what-iran-nuclear-deal> (дата звернення: 31.03.2024)
17. Rome, H. Making Iran’s support for Russia costlier. *The Washington Institute*. 05.01.2023. URL: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/making-irans-support-russia-more-costly> (дата звернення: 31.03.2024)
18. Zamir, E. Countering Iran's regional strategy. A long-term, comprehensive approach. *The Washington institute*. 2022. URL: <https://www.washingtoninstitute.org/media/5727?disposition=inline> (дата звернення: 31.03.2024)
19. Zakharchenko, A. The role of Iran in Russia’s war in Ukraine: the impact on Mediterranean security. *Імідж України: соціально-політичні репрезентації і мовне віддзеркалення воєнних реалій у зарубіжних і вітчизняних мас-медіа: тези доповідей міжнародної науково-практичної конференції (15-16 червня 2023 р., ОНУ імені І. І. Мечникова)*. 2023. С. 71-76.

Martynyuk K. I. – student of the Faculty of International Relations, Political Science, and Sociology of Odesa I. I. Mechnikov National University.

DYNAMICS OF IRAN'S COOPERATION WITH RUSSIA AND CHINA IN THE CONDITIONS OF THE TRANSFORMATION OF THE SYSTEM OF INTERNATIONAL RELATIONS AFTER 2022

This article is designed to reveal Iran's foreign policy dynamics since 2022, particularly its collaboration with China and Russia. In its pursuit of regional dominance and opposition to Western influence, Tehran has consistently leaned towards collaboration with Beijing and Moscow in recent years. In critical shift in the global geopolitical landscape following Russia's invasion of Ukraine in 2022, Iran plays a pivotal role in destabilizing the global order. These changes have intensified the global antagonism between liberal and authoritarian forces, threatening international stability and peace. The article underscores Iran's deepening collaboration with Russia, exemplified by their military alliance in the war against Ukraine and expanding commercial ties. It also explores Iran's pragmatic relations with China, driven by economic interests and geopolitical considerations. The article elucidates Iran's role as a regional hegemon with aspirations for broader influence, manifested through its support for militant groups and terrorist organizations across the Middle East. It emphasizes the need for a comprehensive approach and multilateral cooperation to address Iran's nuclear ambitions and revisionist foreign policy.

Key words: *Iran, foreign policy, Russia, China, axis of evil, cooperation, authoritarian regimes, global antagonism.*

*Рекомендовано до друку –
к. політ. н., доцент Захарченко А. М.
Стаття надійшла в редакцію 09.05.2024 р.*